

Bombini és
barátai kertje

Ismerd meg Bombinit és barátait!

Ha velünk tartasz, rengeteg érdekességet megtudhatsz a kertünkben élő állatokról. Eláruljuk, mennyire fontos szerepük van a természetben, és azt is megtudhatod, miért olyan fontos, hogy barátságban éljünk velük.

Bombini, a földi poszméh, mint minden kora tavaszi napját, a mait is otthona csinosítgatásával kezdte. Miután végzett a reggeli teendőivel, éppen induláshoz készülődött, hogy a közeli mezőn feltöltse megcsappant nektárkészleteit, amikor dübörgő hangok zavarták meg. Ijedtségében kirepült földbe ásott otthonából, és legnagyobb megdöbbenésére egy berregő masinával közeledő óriást látott meg a távolban. Egyenesen felé tartott és amint odaért, földbe lapította a kis poszméh kényelmes lakhelyét. Bombini lógó csápokkal indult új otthont keresni magának. Mérgében ki sem tudta rendesen dongani magát, mert hamarosan nagyon kellemes illat csapta meg csápjait. Izgatottan továbbrepült az ínycsiklandó aroma irányába, ahol egy csodálatos kert képe tárult a szeme elé: pompásabbnál pompásabb, ezer meg ezer színben tündöklő virágokat látott. Ekkor feltűnt Finci, a cickány, aki éppen a cseresznyefa alatti földbe vájt otthonából költözködött. Bombini odarepült hozzá, hogy érdeklődjön egy kicsit a kertről.

Bombini új otthona

Szia! Nagyon szép ez a kert, ennyi csodás virágot már nagyon régen láttam.

Ez a folyamatos lárma tűrhetetlen! Keresnem kell egy másik szállást, mert nem bírja a szívem ezt a sok csi-csergést és zümmögést.

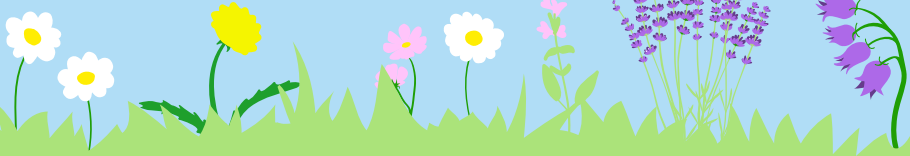
- mondta puffogva Finci, a cickány, majd batyuját a hátára vetette és már el is tűnt, egy üres hajlékot hátrahagyva, ami a kis poszméhnek tökéletes lesz!

Mézelő növények

A növények fontos és nélkülözhetetlen elemei a kertnek, hiszen táplálékot nyújtanak az élőlényeknek, emellett bűvő- és fészkelőhelyeket is jelentenek számukra. Figyeljünk hát a növények sokszínűségére, így biztosíthatjuk kerti barátaink számára a változatos bűvőhelyet, valamint a vegetációs idő egészében - tavasztól a tél kezdetéig tartó időszakban, amikor a növények növekednek, fejlődnek - a nektárt és a virágport.

A mézelő növények ültetése azért is fontos a beporzók és madarak számára, mert nemcsak táplálékul, de élőhelyként is szolgálnak számukra; legyenek azok fák, cserjék vagy éppen lágyszárúak. Ha okosan telepítjük kertünbe a növényeket, egész évben táplálékul szolgálhatnak számukra, egyben bűvőhelyet is találnak nálunk.

Színpompás virágok

Bombini a nap hátralévő részét azzal töltötte, hogy szorgosan gyűjtögette a nektárt, miközben virágról-virágra röppent. Gondoltad volna, hogy a gyönyörű virágok nem csak kis zümmögő barátainknak, de nekünk is hasznosak lehetnek?

A tél végén mikor még csak ébrednek a természet a **kikeleti hóvirág** és a **hunyor** nemzetségbe tartozó fajok már nektárt biztosítanak.

Kora tavasszal a lágyszárúak közül a **kerti sáfrány** és a **téltemető** várja a beporzó rovarokat táplálékkal, fászszerűak közül a **közönséges mogyoró**, a **húsos som** és a **közönséges nyírfa** virágzik.

A kertünk gyepét sem kell alábecsülni, hiszen bővelkedik nektárt adó növényekben, gondoljunk a **gyermekláncfűre**, az **illatos ibolyára**, a **százsorszöpre** vagy a **veronikafélékre**.

Hóvirág

A védett kikeleti hóvirág Magyarországon őshonos növény, mellyel leggyakrabban a fák tövében találkozhatunk. Már a hó alatt elkezdi növekedni, és a újabb hóesés sem tántorítja el, hogy kibontsa csodálatos szirmaiát.

Kerti sáfrány

A kerti sáfrány a tavasz egyik első hírnöke. Fehér, sárga, lila és cirmos színeivel már februárban vidámságot varázsol a kertekbe. Igénytelen kis szépség, gondozást alig igényel.

A nyár már bővelkedik a szebbnél-szebb virágokban, ha ültetésben gondolkodunk válasszunk olyat, ami a beporzóknak is kedvez. Ilyen növények többek között a **kerti bazsarózsa**, a **nyári viola**, a **porcsinrózsa**, a **varádcislevelű mézontófű**. Előszeretettel látogatják a méhek és lepkék a **keskenylevelű kasvirágot**, a **nemes májvirágot** és **öztörűs veronikát**.

Ősszel már kevesebb táplálékot találnak a rovarok, de többek között a **borostyán** is ilyenkor virágzik.

Fűszer- és gyógynövények

Fűszer- és gyógynövények ültetésével nem csak a rovaroknak kedveskedhetünk, hiszen amellet, hogy táplálékul szolgálnak számukra, mi magunk is elfogyaszthatjuk, vagy felhasználhatjuk azokat. Az alábbi fűszer- és gyógynövények szintén mézelő fajták, színes és illatos viráguk vonzó a rovarok számára; **borsmentát, közönséges szurokfűvet, orvosi zsályát, kerti izsópot, ánizst, borágót, bazsalikomot, közönséges levendulát, orvosi körömvirágot, majoránát, rozmaringot, kerti kakukkfűvet, citromfűvet** bátran ültethetünk!

Citromfű

Ahogy a neve is elárulja, teájának citromra emlékeztető íze van. Nyári melegben egy citromfűves limonádé nem csak felfrisít, de nyugtat is.

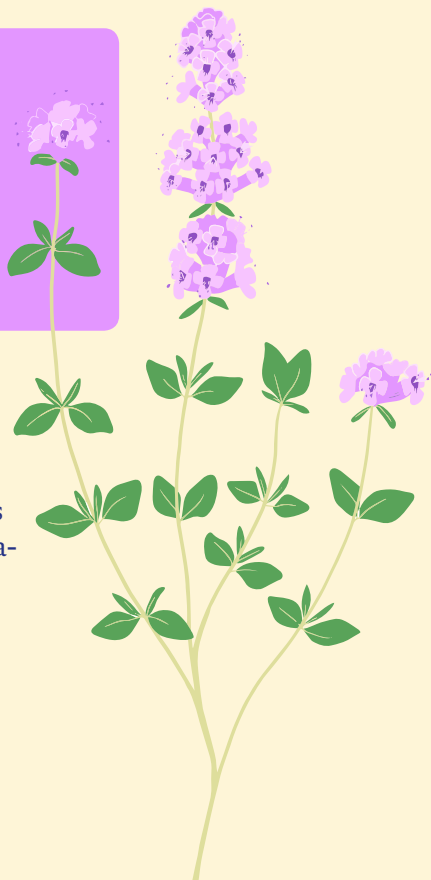
Levendula

Ha szeretnéd elűzni a molyokat a szekrényből, tegyél szárított levendulavirágot egy kis zsákba; így hamarosan eltűnnek az illetéktelen betolakodók. Ugye te is szereted az illatot? A méhekkal sincs ez másképp!

Kakukkfű

Teájával felveheted a nátha ellen, hiszen nagyon jól erősíti az immunrendszert. Virágait a méhek is nagyon kedvelik.

Olykor a gyepet is színesítik a különböző gyógyhatással bíró növényfajok, ilyen a **közönséges cickafark**, a **pásztortáska** vagy a **gyermeklángfű**, melynek a virágzás előtti fiatal leveleiből remek salaktanító saláta készíthető.

Gyermeklángfű:

Mielőtt a citromsárga virágai megjelennek, finom saláta készíthető a leveleiből. A pitypang virágából régen a méz helyettesítésére édes szirupot főztek, mely színében rendkívül hasonlított a méhek által készített nyalánsághoz.

Bombini ajándéka

Bombinit este kis táblácskával lepték meg barátai, amelyen ez állt: „Bombini otthona”. A poszméh büszkén tűzte ki új lakhelye mellé a kedves meglepetést, majd vendégségbe hívta új barátait egy kis csemegére.

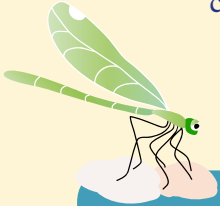
Tudtad, hogy nap mint nap mi is ajándékot kapunk Bombinitől és beporzó társaitól? Hiszen ezek a csodálatos teremtmények szorgos munkájuk során nemcsak saját pocakjukat tömik meg, de miközben virágról-virágra szállnak, beporozzák növényeinket is! Így nekik köszönhetjük, hogy rengeteg ízletes gyümölcsöt és zöldséget fogyaszthatunk. Ez ám az ajándék!

Legyen biodiverzitás-barát kertünk!

Ha a kertbe gyógy- és fűszernövényeket ültetünk, vagy gyümölcsös- és zöldséges kertet hozunk létre, az ott termő növényeket a diákokkal közösen felhasználhatjuk technika, rajz, környezetismeret, biológia tanórák során, vagy meg is ehetjük munkánk „gyümölcsét”.

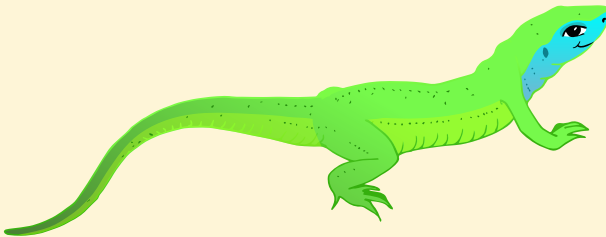
A már kialakított kerttel csatlakozhat az intézmény az iskola-
kert programhoz és egy ilyen terület kialakításával nem-
csak a madaraknak kedveskedünk, de minden bizonnyal
a rovarok és egyéb élőlények számára is kedvező
feltételeket alakítunk ki.

Egy állatbarát kert kialakításával hoz-
zájárulunk a biológiai sokféleség meg-
ővítéséhez is, amely különösen fontos
napjainkban, hiszen sajnos a természe-
tes területek eltűnőben vannak, az
élővilág sokszínűsége csökken.

Az élőlények számára fontos élőhelyeket
nemcsak a természetben és a védett terüle-
teken lehet megővni! Azáltal, hogy létrehozunk
egy sokszínű, burjánzó kertet, nemcsak a madaraknak, de sok más
állatcsoportnak is otthont adhatunk, például a lepkéknek, méheknek,
szitakötőknek, békáknak, gyíkoknak, sünöknek. Egy ilyen zöld sziget
kialakítása, legyen az bármely apró is, fontos szerepet tölt be a fajok
megővésében.

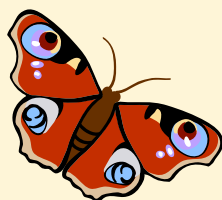
A biológiai sokféleség saját létezésünk alapja is, gondoljunk csak a beporzó rovarokra; - amelyeknek gyümölcsseink, zöldségeink jelentős része köszönhető -, vagy a gyógynövények áldásos hatásaira, hogy csak néhányat említsünk a növény- és állatvilág minket is közvetlenül érintő pozitívumai közül.

A rovarok kiemelkedően fontosak, hiszen nélkülük nem teremne számos élelmiszerünk, de az emberiség egyik első édesítőszeréről, a mézről se feledkezzünk meg, mint a beporzás melléktermékéről. A rovarvilág képviselői ezen kívül még rengeteg hasznos munkát végeznek.

Becslések szerint a termesztett növényfajaink 60%-a igényli az állati beporzást.

Élvezeti cikkeink, valamint az állati takarmányok egy része, csakúgy, mint a ruházat alapvető anyaga a pamut is rovarbeporzású növényekből származik.

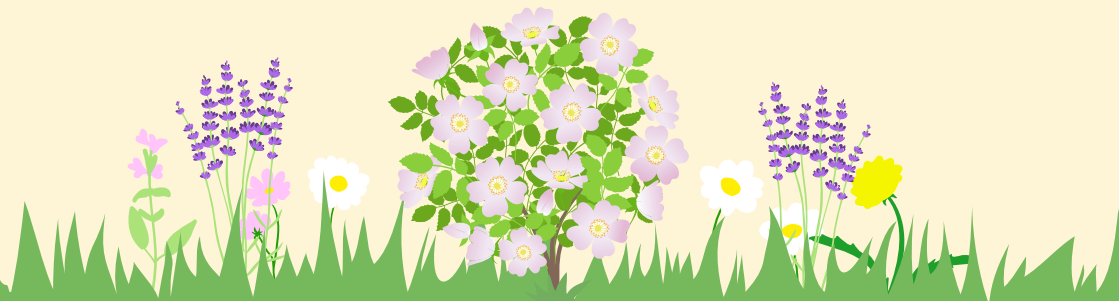
Kertünk rovarvilág képviselői javítják a talajt és csökkentik más rovarfajok elszaporodását. Mindemellett kertünket is színesítik, gondoljunk a lepkék színes megjelenésére.

Azért, hogy élvezhessük társaságukat, érdemes egy-két figyelmes ötlettel gazdagítani kertünket.

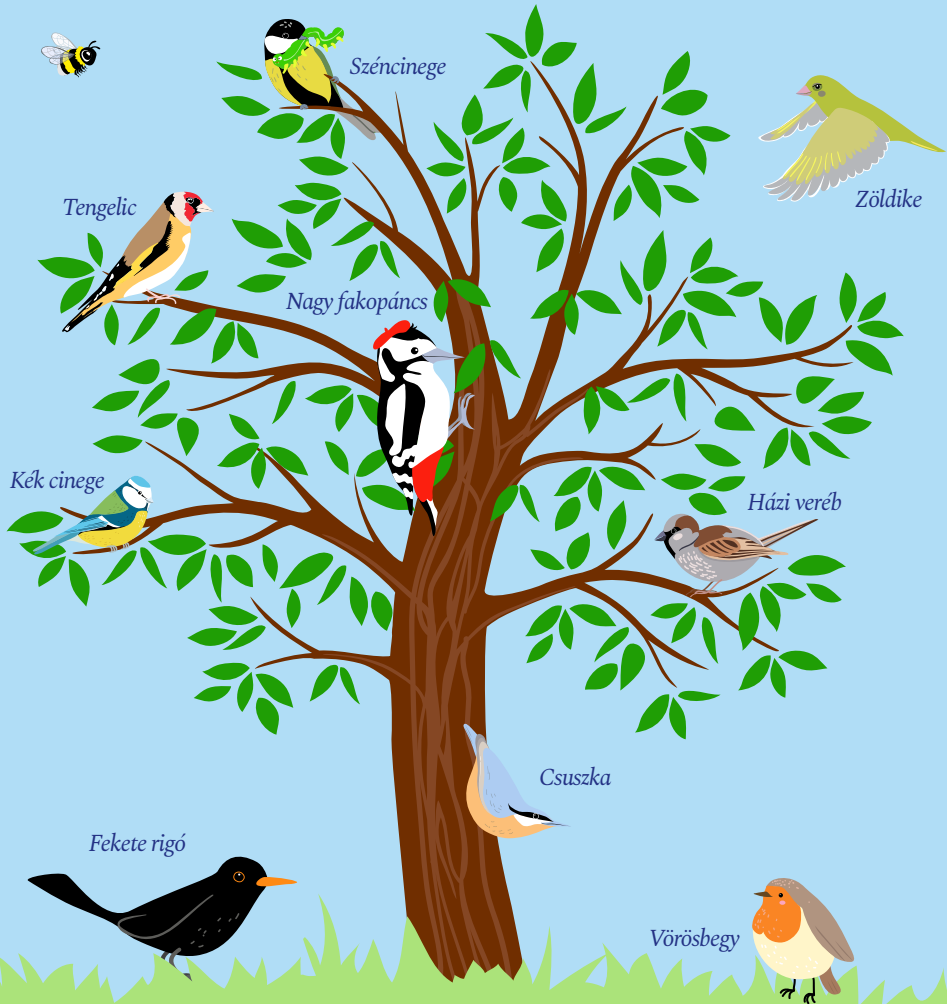
Ennek azért is van nagy jelentősége, mert a jelenlegi és az elmúlt időszak környezeti hatásai miatt alaposan romlott a méhek és más, beporzást végző rovarok helyzete. A mezőgazdaságban a vegyszerek túlzott használata, a hatalmas monokultúrák, illetve a globális éghajlatváltozás együttesen járulnak hozzá a házi- és vadméhek, valamint más beporzók pusztulásához. Életterük így sajnos csökkenőben van, csakúgy, mint a táplálékukként szolgáló virágzó növények sokszínűsége.

Ezért is érdemes mézelő növényekkel színesíteni kertünket, hogy kora tavasztól egészen késő őszig biztosítsunk elegendő élelmet zümmögő barátaink számára.

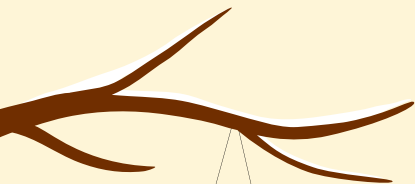
Emellett kiskertünkben kerüljük a növényvédő szerek használatát, használunk vegyszermentes alternatívákat, mechanikai módszereket!

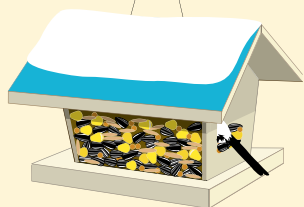
Színpompás madarak a kertben

Bombini csodásan érzi magát a kertben; már névről ismeri az itt lakó valamennyi kedves élőlényt, és fejből tudja azt is, hol pompáznak kedvenc virágai. Csupán a félelmetes csőrű madaraktól tart egy kicsit, ezért inkább tisztos távoból szemléli őket, és onnan hallgatja szépséges éneküket. Fő a biztonság! Tudtad, hogy minél színesebb a kert, annál több madár költözik bele? Etetésükkel és itatásukkal gondoskodhatunk arról, hogy télen is jól érezzék magukat csicsergő barátaink!

Madáretetés

A madáretetés legfontosabb és legalapvetőbb szabálya a rendszeresség, ami azért kiemelkedően fontos, mert a madarak gyorsan megszokják és számítanak a táplálékra. Ha már ismerik a helyet, ahol etetik őket, akár évről-évre messziről is visszatérnek. Ne felejtjük, ha váratlanul abbahagyjuk az etetésüket a hideg hónapokban, akkor igen nehéz helyzetbe hozzuk szárnyas barátainkat. Tehát a tartós fagyok beálltával kiemelten fontos a rendszeresség!

A legfontosabb téli madáreleség a nem sózott, nem pirított, magas olajtartalmú fekete (ipari) napraforgómag.

A napraforgó és a köles (valamint egyéb apró szemű mag) mellett, természetesen a natúr (nem sózott, nem pörkölt) dió, mogyoró is potenciális téli madáreleség. Az olajos magvak mellett fontos téli tápanyag az állati zsiradék: a zsírszalonna, a faggyú, a főzéssel sóltanított étkezési szalonna is.

Az olajos magvak és az állati zsiradék mellett gyümölcssel, elsősorban almával etethetjük még a madarakat.

Nagyon fontos, hogy soha ne kerüljön kenyér, kenyérmorzsa, péksütemény, nassolnivaló az etetőbe, mert ezek károsak és veszélyesek. Továbbá a sózott magvak és a sós szalonna sem tesz jót a hozzánk látogatóknak!

Madáritató

Az etetőkön túl nélkülözhetetlen eleme a kertnek az itató is. **Fontos szerepet játszik a madarak életében, hisz a nagy meleg, vagy éppen a téli fagyok beálltával nem csak a táplálék, hanem a víz megtalálása is kritikus tényezővé válhat.** A fagyos levegő a madaraknál hasonló kiszáradást okoz, mint a nyári kánikula.

Télen nincs más dolgunk az itatóval, csak hogy naponta egy-két alkalommal kiszedjük a jeget és a helyére langyos vizet öntsünk. A legegyszerűbb és legjobb megoldás, ha 40–50 cm átmérőjű, 5–10 cm mély virágalátétet alkalmazunk, amiben a madarak fürödni is tudnak.

Az itatót a kerten kívül ablakpárkányra és teraszra is kihelyezhetjük. Ha egy kis cukrot teszünk az itató vizébe, megelőzhetjük a víz hirtelen befagyását. Az itatót akár a kerten kívül akár az ablakpárkányra vagy a teraszra is kihelyezhetjük. Fontos, hogy míg az etetésre inkább a hideg időben van szükség, addig az itatás egész évben kiemelkedően szükséges!

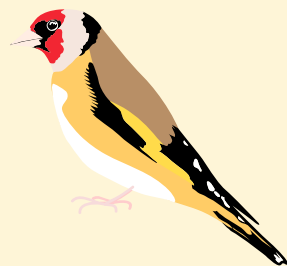
Madárodú

A madarak életterének csökkenésével kiemelkedő jelentősége van olyan „szigetek” létrehozásának, ahol ezen élőlények megfelelő életfeltételeket találnak.

Madárodúkat leginkább olyan helyekre célszerű telepíteni, ahol hiányoznak a vastagabb törzsű fák, sűrű, védett bokrok, így ezen területeken is védett fészkelőhelyet biztosíthatunk énekes barátaink számára.

A madárodúk rekreációs értékkel is bírnak; az ember jelenlétéhez szokott, az odúhoz a fiókáit etetni érkező, vagy a madáritatóban fürdő madarak megfigyelése nem csak a gyerekek számára nagy élmény.

A madárbarát iskoláknak a madarak kínálta pedagógiai lehetőségeket tényleg nem kell nélkülöznünk; a nyüzsgő madáretetők megfigyelése a hideg időszakban is remek elfoglaltságot jelent.

Az új odúk telepítésének legjobb időszaka a szeptember-novemberi időszak. Ennek fő oka, hogy az odúkat a madarak nemcsak a költési, de a telelési időszakban is használják éjszakázásra. Természetesen a kihelyezésre soha nincs késő, akár nyár közepén is érdemes erre időt szánni, hiszen az énekesmadarak évente akár háromszor is költhetnek. A madarak költése után más vendég is igénybe veheti azokat, ilyen állat a **mogyorós pele**, aki szívesen neveli csemetéit a védett fészkekben.

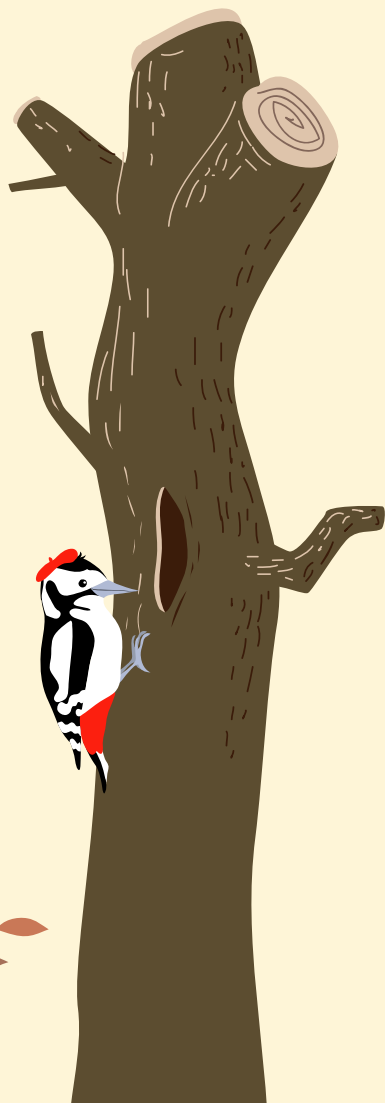

Alkalmas lehet odú kialakítására a kiszáradt, elhalt fák maradványa is, mely rendkívüli búvó- és költőhelyül szolgálhat a madarak számára, de más emlősállatok is előszeretettel költöznek bele.

Jó példák erre az élő vagy elhalt, lábön álló fák a harkályok által vájt odvak, az ágcsonkokon és a törzsön keletkezett egyéb korhadt üregek.

Az énekesmadarak közül a **légykapók** és a **cinegék** minden faja odúban (üregben, hasadékban) fészkel. A kettétört, odvas törzsek az örvös légykapó és a ritkább, kis légykapó számára is kedvelt fészkelőhelyet jelentenek. A baglyok közül pl.: a **macskabagoly** használja fészkelésre, illetve nappali búvóhelyként a **feke-teharkály**-odúkat, vagy a nagyobb ágcsonk helyén kikorhadt üregeket.

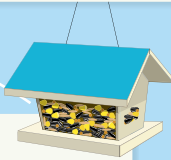

Hogyan teremthetünk állatharát élőhelyet?

Légy te is Bombini barátja! Most, hogy kicsit jobban megismerted Bombinít és barátait, te is segíthetsz nekik! Alakítsatok ki szüleiddel olyan zugokat, amelyek odacsalogatják ezeket a kedves lényeket! Adunk egy-két tippet és praktikus tanácsot, hogyan hozhattok létre beporzó- és madárbarát kertet vagy teraszt!

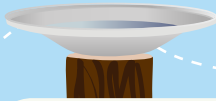
Ha télen gondoskodni szeretnétek a madarokról, helyeztetek ki madáretetőt! Viszont ne felejtsetek el, ha egyszer belefogtatok, a hideg hónapokban folyamatosan gondoskodni kell az etetésükről!

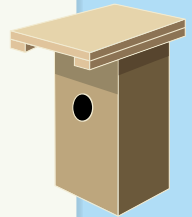
Alakítsatok ki búvóhelyet! A madarak számára egy bokor is megfelelő, a sünök pedig a komposztdombon találnak védelmet.

Emellett ne feledkezsetek meg az itatóról sem, minden állatnak jól esik időnként felfrissítenie magát!

Ha védett fészkelőhelyet szeretnétek biztosítani a madaraknak, tegyetek madár-odút egy fára, ahol a fiókákat a ragadozók nem tudják bántani!

Gondoljatok Bombinire és a többi beporzóra is, ültessetek minél több mézelő növényt a kertbe vagy a teraszra!

Ne nyírjátok túl gyakran a fűvet! Ezzel segíthettek a gyepliben található fűvek magérlelését és a következő növénygeneráció felnövelését. A magasabb fűben a rovarok és egyéb állatok is búvóhelyet találnak!

Építsetek sziklakertet! A kövek alatti nyirkos, árnyékos helyek a gyíkok és társaik számára ideális életteret teremtenek.

kmzk

AGRÁRMINISZTERIUM

A projekt az Agrárminisztérium Zöld Forrás programja támogatásával valósult meg.